

28 Νοεμ. '82

Αρίφ Χασάν Ταχσίν

ΟΣΟΙ ΒΑΔΙΖΟΥΝ ΣΤΟΝ ΙΔΙΟ ΔΡΟΜΟ
ΔΕΝ ΜΠΟΡΟΥΝ ΝΑ ΦΤΑΣΟΥΝ
ΣΕ ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΑ ΣΗΜΕΙΑ

Τόμος II

(Άρθρα στην εφημερίδα «ΣΟΖ»)

2ο Μάρτυρ τω δασκάλω αυτώ γ
καί τουργοσύνεσι. Μπορεί
να εστρεφεί ας πού θέλει
ο Αρχηγός τω τω.

Επίδω, παρακαμπέω τω τω τω
των σκοτωσον οι Αγγλοι. Η
επίθεσιντα άπταυ ελα α
υψουο τω τω τω τω τω
τω τω τω, και τω
ΜΠροσφω τω τω τω τω.

Μετάφραση: ΘΑΝΑΣΗΣ ΧΑΡΑΝΑΣ

BIBLIΟΘΗKH ΠANEΠHTHMIΟΥ - APXEIO KYPIAKOY MATZH

σιωπηλά να επανορθώσουν τη ζημιά που είχε κάνει η εκκλησία, χωρίς να γίνει αναφορά στο θέμα... «Ποιος ξέρει; εάν αντί να παρασιωπούσαν αυτό το θέμα το συζητούσαν ανοιχτά οι άνθρωποι των δύο κοινοτήτων» λέω με το σημερινό μου μυαλό, ίσως και να μη έφταναν οι άνθρωποι αυτού του τόπου στο σημείο να αλληλο-σφαχτούνε, και να μην ζούσαν τόσους πόνους...

Και στις μέρες της αναδουλειάς, στα τραπέζια του ποτού, εάν λίγο από τον χρόνο που έδιναν για να εξιστορήσουν τις αναμνήσεις, τον έδιναν σε τέτοιου είδους συζητήσεις, μπορεί και να λυνόταν το πρόβλημα... Και οι παπάδες να μην έβρισκαν το πεδίο άδειο...

Δεν μπορώ να πω ότι δεν «ήξεραν να συζητήσουν». Γιατί το κυρίαρχο θέμα της εποχής εκείνης, τα γεγονότα του Δεύτερου Παγκόσμιου Πόλεμου, τα συζητούσαν τόσο καλά... που παρά τα χρόνια που πέρασαν και τα τόσα βιβλία που διάβασα για τα γεγονότα του πολέμου, δεν μπορώ να ισχυριστώ ότι έμαθα και πολύ περισσότερα από αυτά που άκουσα στις συζητήσεις εκείνες.

Αλλά, ποιος ξέρει γιατί, δεν κατάφεραν να συζητήσουν τα δικά τους προβλήματα, οι άνθρωποι αυτού του τόπου. Έκαναν μαζί την κάθε είδους συζήτηση, το πιο «πρόστυχο» αστείο, και το μεγαλύτερο κουτσομπολιό, αλλά δεν κατάφεραν να συζητήσουν την συμβίωση πάνω στην ίδια γη... Δεν κατάφεραν να συζητήσουν το ότι – όπως είπε και ο Μάτσης– «αυτή η γη ανήκει σ' αυτούς που την δουλεύουν, είτε είναι Έλληνες είτε Τούρκοι»...

Αν κατάφεραν να κάνουν αυτή τη συζήτηση, και ακόμα περισσότερο να φτάσουν σε συμπεράσματα, ούτε η ΕΝΩΣΗ θα έβρισκε δύναμη ούτε η ΕΟΚΑ...

Ενώ και ο Μάτσης ήταν της ΕΟΚΑ. «Αρα και μέσα στην ΕΟΚΑ υπήρχαν άνθρωποι που σκέφτονταν σωστά», λέω κάθε φορά που θυμάμαι τον Μάτση... Αλλά οι απόψεις αυτές του Μάτση, έγιναν γνωστές πολλά χρόνια αργότερα, όταν πια είχε γίνει η ζημιά...

Ο Μάτσης ήταν ο υπεύθυνος της ΕΟΚΑ στη Κερύνεια. Ή έτσι τον είχαν παρουσιάσει... Δεν θυμάμαι ακριβώς την ημερομηνία, αλλά πρέπει να ήταν το 1958... Και ο θάνατος του συνέπεσε με τις μέρες που γινόταν λόγος για συμφωνία...

Την ημέρα εκείνη στο Δίκωμο –σήμερα το λένε Ντίκμεν, στο χωριό που τότε ζούσαν Έλληνες και σήμερα ζούνε Τούρκοι– σκοτώθηκε ο Μάτσης... Και τον είχαν σκοτώσει οι Άγγλοι, μέσα σε ένα κρησφύγετο... [Σίγουρα, μετά από συγκεκριμένη πληροφορία, έφτασαν εκεί οι Άγγλοι στρατιώτες... Και ζήτησαν να βγει έξω και να παραδοθεί.

Ο Μάτσης έβγαλε με τις σπρωξιές τους συντρόφους του έξω, και άρχισε να περιμένει μόνος, το τέλος του... Και οι στρατιώτες των Άγγλων που οι κυνηγοί τους δεν μπορούν να χτυπήσουν λαγό στη φωλιά του, έριξαν χειροβομβίδες και πήραν τη ζωή που δεν είχαν δώσει οι ίδιοι...

Τον καιρό εκείνο δεν νομίζω να είχα λυπηθεί για το γεγονός αυτό. Αλλά σίγουρα θα πρέπει να αναρωτήθηκα «πώς ο Άγγλος, που όταν πρόκειται για τον πολιτισμό δεν σηκώνει κουβέντα, είχε σκοτώσει κάποιον που είχε πιάσει μέσα σε ένα λάκκο...;» Διότι όλα τα χρόνια που πέρασαν από τότε, αναρωτιόμουν για την αιτία, κάθε φορά που άνοιγε το θέμα...

Τα χρόνια που ακολούθησαν, το επεισόδιο εκείνο το έδειξαν πολλές φορές στις οθόνες. Άρα οι Άγγλοι είχαν πάει προετοιμασμένοι στον τόπο του επεισοδίου. Είχαν πάρει και κάμερες μαζί τους για να απαθανατίσουν το γεγονός. Άρα ήταν καλά ενημερωμένοι... Έδωσαν την εντολή: «βγείτε έξω!», και μόλις βγήκαν, όσοι ήταν να βγουν, έριξαν την βόμβα στον Μάτση που αρνήθηκε να βγει...

Ένας παγιδευμένος άνθρωπος... και μάλιστα μέσα σε ένα λάκκο... Γιατί τόση βιασύνη «πολιτισμένη Τζόνι»;

Την διαφορετική εκδοχή του επεισοδίου με τον Μάτση την μάθαμε από την τηλεόραση στα επόμενα χρόνια. Μετά την εξομάλυνση του 1968. Δηλαδή, συνελήφθη ο Ντενκτάς και απελάθηκε ξανά στην Τουρκία, έγιναν τα γεγονότα της Κοφίνου, ο Ντεμιρέλ έστειλε τα αεροπλάνα πάνω από την Κύπρο, ο Γρίβας έφυγε πάλι στην Ελλάδα και ακολούθως σηκώθηκαν τα οδοφράγματα, δίνοντας τέλος στην υπαίθρια φυλάκιση των Τουρκοκυπρίων. Νομίζω ότι ήταν 1η του Απρίλη, επέτειος της ίδρυσης της ΕΟΚΑ, και είδαμε ξανά στην τηλεόραση τις σκηνές από το επεισόδιο με τον Μάτση.

Και μετά από τις σκηνές, είδαμε στην οθόνη ένα χαρτί με την γραφή του Μάτση, και από τη φωνή του παρουσιαστή μάθαμε τι έλεγε. Τα λόγια του Μάτση ήταν τα εξής: «Αυτή η γη πρέπει να ανήκει, είτε Έλληνες είναι είτε Τούρκοι, σ' αυτούς που την δουλεύουν.»

Μετά από την εκπομπή εκείνη, λυπήθηκα για την δολοφονία του Μάτση. Και ο τρόπος που είχε γίνει με απασχόλησε για πολύ καιρό.

Μια μέρα ρώτησα στον Μπουρχάν Ναλμπάντογλου για τον Μάτση... «Αυτός που σκότωσαν στο Δίκωμο;» μου είπε. «Ναι» του απάντησα. «Τον κατέδωσε ο Γρίβας, επειδή ήταν αριστερός. Όταν έμαθε ότι θα γινόταν συμφωνία, δεν ήθελε τον Μάτση ζωντανό» μου είπε.

Αν διαφωνώ με το ότι ήπια να το σκεφτώ. Αλλά πρέπει να

Αν διαφωνώ με το ότι ήπια να το σκεφτώ. Αλλά πρέπει να

Δεν ξέρω αν ήξερε κάτι ή ήταν δική του ερμηνεία... Δεν έτυχε να τον ρωτήσω ποτέ...

Αλλά και ο Μάτσης δεν χρησίμευσε σε τίποτα... Η ζημιά είχε γίνει...

Τετάρτη 24 Νοεμβρίου 1982

Ποτέ δεν κατάφεραν, λοιπόν, οι Έλληνες και οι Τούρκοι της Κύπρου να συζητήσουν το πρόβλημα τους. Ούτε χτες ούτε και σήμερα... Δίνοντας έτσι την αφορμή σε τρίτους να πάρουν τα δικαιώματα από το χέρι τους...

Οι εξουσιαστές πάντα παρουσίασαν στους Ελληνοκύπριους τους Τουρκοκύπριους ως κατάλοιπα των κατακτητών. Και πάντα έτσι μας είδαν οι Ελληνοκύπριοι, αρχίζοντας από το 1821... Ενώ, οι δύο λαοί είχαν δώσει και κοινούς αγώνες ενάντια στους Οθωμανούς...

Η πάνω από 400 χρόνια ζωή μας σ' αυτό το νησί, δεν μπόρεσε να σβήσει από το μυαλό των Ελληνοκυπρίων την ιδέα ότι είμαστε ξένοι... Δεν μπόρεσαν να πουν «τι σημασία έχει αν ήρθαμε σ' αυτό τον τόπο λίγο μετά ή λίγο πιο πριν»... Και δεν κατάφεραν να σπάσουν τον κλοιό της Εκκλησίας...

Στα χρόνια του Δεύτερου Παγκοσμίου Πολέμου, στα χωριά της περιοχής μου οι άνθρωποι ήταν απομονωμένοι από τον έξω κόσμο. Όλες τις ανάγκες τους τις ικανοποιούσαν μέσα στο χωριό. Θυμάμαι ο μυλωνάς μας ο μάστρο Σαλίχ, ήταν και ο χτίστης, και ο πελεκάνος και ο γιατρός του χωριού μας...

Η αυτάρκης ζωή των ανθρώπων αυτών, ξαφνικά τέλειωσε μέσα σε μια μέρα... Ένα απόγευμα ήρθε ένα φορτηγό και σταμάτησε μπροστά στο τζαμί του χωριού... Ο οδηγός του, φώναζε μόλις κατέβηκε: «Ήρθε το καράβι!»

Και άρχισε μια κινητικότητα μέσα στο χωριό. Όποιος έπαιρνε το καλάθι του έτρεχε να μπει στο φορτηγό...

Τι άλλο θα μπορούσαν να έχουν στα καλάθια τους, εκτός από ένα παξιμάδι και μια χούφτα ελιές; Σίγουρα υπήρχαν και αυτοί που έφυγαν χωρίς καλάθι... Μόλις μπήκε και ο τελευταίος επιβάτης, το φορτηγό ξεκίνησε...

Είχαν ανοίξει τα μεταλλεία στο Μαυροβούνι και στο Ξερό... οι άνθρωποι μας στο εξής θα δούλευαν εκεί...

Τα καφενεία του χωριού άδειασαν από τη μια μέρα στην άλλη...

Στο εξής, μόνο όταν έβρισκαν ευκαιρία, όταν σταματούσαν για κάποιο διάστημα να έρχονται τα καράβια, θα κάθονταν στα τραπέζια του ποτού. Και οι ιστορίες του μεταλλείου θα γίνουν το κυρίαρχο θέμα...